

JAKUB KUDRNA

...OKNAMI PANELU

OBSAH

CELOK

VZORY I.

VZORY II.

PANEL VS. PRÍRODA

PANEL A ČLOVEK

Prvotná myšlienka na túto prácu ku mne prišla už niekedy počas výuky vedenej pánom Ing. Petrom Zatloukalom. S ním som okrem workshopu fotografie na KMKSŽ absolvoval aj kurz fotografie na KVV – pôvod myšlienky je teda treba hľadať už niekedy pred 3 rokmi. Pri výbere témy pre samostatný projekt som ale pracoval s niekoľkými ďalšími variantami a chybou mojej nerozhodnosti som sa nevedel rozhodnúť pre jednu konkrétne. Vtedy mi pomohol práve pán Zatloukal, keď ma prinútil položiť si otázku, či chcem fotiť živé alebo neživé, či aranžované alebo nearanžované. Z toho mi prekvapivo jednoducho vystúpilo, že sa chcem zaoberať neživou nearanžovanou fotografiou.

Na tématike sídliska ma fascinuje to, ako sa v nej prelínajú dve roviny. Môžeme naň nahliadať očami architekta a zároveň ako na socio-kultúrny fenomén. Z oboch hľadísk je táto téma už do určitej miery preskúmaná. Z najvýraznejších diel je potrebné spomenúť napríklad Paneláci 1 a Paneláci 2 od kolektívu UPM, Praha, ktoré pokrývajú architektonickú rovinu a chápu sídlisko z technologického a historického pohľadu. V rámci tohto projektu je spustená aj webová stránka panelaci.cz, z ktorej som takisto čerpal informácie, a ktorá ponúka napríklad prehľad periodizácie výstavby sídlisk v Československu, či prehľadnú interaktívnu mapu sídlisk s informáciami. Sídlisko ako socio-kultúrny fenomén potom predstavuje napríklad publikácia Husákov 3+1 – Bytová kultura 70. let (HUBATOVÁ-VACKOVÁ, ŘÍHA), či balalárska práca na tému Proměny panelových sídlišť po roce 1989 (KUPCOVÁ). Svojou povahou je môjmu projektu najbližšia azda fotografická publikácia Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku osmdesátých let 20. století od Jaromíra Čejku, ktorá tieto prístupy čiastočne kombinuje a zameriava sa na každodenný život ľudí na sídlisku Jižní město v čase, kedy sa ešte stavalo.

Túto tému som si vybral aj s vedomím, že niekoľko publikácií a podobných projektov už existuje. Nie je to zďaleka originálny námet. Zároveň si uvedomujem, že argumenty na spôsob „ponúkam svoj unikátny osobný pohľad na základe môjho citového vzťahu k tématu“ by boli pomerne ploché. Mojou najväčšou inšpiráciou pri samotnom tvorení boli rôzne diela populárnej kultúry a umenia. Bude to znieť vtipne, ale som človek z malého mesta obklopeného lesmi a vyrastal som vždy na záhrade, na chate, či pri rieke. A preto som si zrejme vždy romantizoval sídliskový život – jednak počúvaním iných ľudí rozprávajúcich o vyrastaní na sídlisku. Ale hlavne vplyvom spomínanej kultúry, ktorá na mňa počas tých rokov pôsobila. Menovite je to hudba Kontrafaktu, PSH, LA4, Indyho a DJ Wicha, ktorí šťastie vytvorili podhubie naratívu, ktorým sa (hlavne v popkultúre) o sídlisku referuje, a vďaka ktorému ho ja vnímam ako: fascinujúce, zázračné, magické. Na túto hudobnú časť potom nadväzuje filmová, ktorou som bol nepochybne ovplyvnený aj vďaka štúdiu filmu na KDFS. Tento zdroj inšpirácie sa premieta aj do samotnej tvorivej časti môjho projektu. Konkrétne ide o jeho vizuálny štýl reflektujúci moje vnímanie estetiky tejto tématiky, ktoré sa nevedome a automaticky opiera o adované diela. Je pravdivé, že mi pán Ing. Bajaja v rámci kurzu tvorivého písania na KB povedal, že popisujem svet filmovo, tj. pomocou tradične filmových prostriedkov a poetiky. Aj preto je v mojej práci možno nájsť určité tendencie vychádzajúce práve z tejto mojej osobnej skúsenosti. Za kľúčové považujem hlavne tri filmy. Prvý z nich ma ovplyvnil už v detstve, a nie je náhodou, že hudbu k nemu zložil práve DJ Wich, film režiséra Tomáša Vorla Gymp. Z tých troch je najviac zameraný na socio-kultúrny aspekt sídliska, najvýraznejšie ho romantizuje a nachádza v ňom magickú poetiku.

Ďalším dielom je absolventský film Jiřího Menzela z FAMU s názvom Domy z panelů z roku 1959. Jedná sa o ideologicky zaujaté agitačné dielo ponúkajúce nekritický pohľad na vznik sídlisk na perifériách Prahy obdivuhodné pre možnosť čítania jeho metatextu a perfekcionizmus po remeselnej a estetickej stránke. Film je zaujímavý svojou strihovou skladbou prekrývajúcou sa s nahovoreným voice-overom a dokonalou obrazovou kompozíciou. Tretí film sa esteticky azda najviac približuje môjmu projektu. Dokonca mu na celú dobu spracovania prepožičal alterovaný pracovný názov. Jedná sa o film Věry Chytilovej Panelstory aneb Jak se rodí sídliště. Ja som pracoval s názvom Panelstory aneb 40 let sídliště. Zámerne túto inšpiráciu priznávam, pretože tento film spoluvytvára to, ako sídlisko sám vnímam. Chytilovú s jej filmom by som zaradil niekde medzi dva predošlé. Aj keď sa jedná hlavne o sociálnu sondu do „krajiny“ novovznikajúceho sídliska, častokrát sa vo filme objavujú lyrické pasáže tvorené montážami jednotlivých obrázkov zaberajúcich sídlisko, či dôležitejšie – jeho znaky alebo vzory.

Svoju prácu som rozdelil na päť tematických okruhov, pričom dva z nich sú zasvätené práve vzorom sídliska. Prácu som takto zo začiatku ale nekoncepcoval. Môj postup vyzeral tak, že som vychádzal na dlhé nenútené a bezcieľne trasy po rôznych sídliskach bez toho, aby som si stanovil, čo budem fotiť. Týmto spôsobom som zo začiatku fotil pomerne neurčitú skladbu fotografií, z ktorých ale postupne začali prirodzene vyplývať konkrétnejšie okruhy tým, že som bol intuitívne vedený k čoraz špecifickým oblastiam môjho záujmu. Moja práca ale aj tak nebola úplne nahodilá, ako by sa mohlo zdať z takéhoto popisu. Téma „sídlisko“ je príliš komplexné a obecné.

Zároveň som sám seba nechcel obmedzovať tematicky, pretože som tento projekt chcel pojať čiastočne ako osobný experiment v tom zmysle, že ma zaujímalo, kam a k čomu sa prepracujem jednoduchým neobmedzeným skúšaním. Napriek tomu som ale svoje zadanie potreboval špecifikovať, aby som dokázal aj v dlhšom časovom období udržať svoju stopu, a nestratil tak niečo z metodologickej správnosti projektu. Touto špecifikáciou bola limitácia formátu fotografie. Vybral som si čiernobielu fotografiu, pretože z môjho pohľadu zvyrazňuje nekompromisnosť tvarov funkcionalistickej architektúry, ich presnosť, kontrastnosť, a zároveň prenáša ešte väčší dôraz na kompozíciu obrazu. Pre moju prácu je čiernobiela fotografia kľúčová, pretože si v nej nekladím za cieľ dokumentovať všednú realitu, ale zachytiť možné uvedomenie formy, ktorú táto téma, respektíve jej prejav v realite, vytvára. Ako formalista obľubujem fotiť realitu, ktorou sa dá rámovaním manipulovať, a vytvárať tak takmer doslovne obrazy, ktoré existujú a fungujú samé o sebe, v okrajových prípadoch fungujúcich na princípe zdania dvojdimenzálnosti. V súvislosti s chýbajúcou plastickosťou obrazov vystupuje do popredia práve ich spomínaná vzorovosť.

Ďalším obmedzením mojej fotografie je nemenný pomer strán 1:1. Na štvorec fotím už dlhšiu dobu bez jasnejšej motivácie. K ďalšiemu jeho využitiu ma inšpiroval pán Ing. Petr Zatloukal, ktorému sa páčili moje predošlé práce v tomto formáte. Komponovať obraz na tento formát je pomerne atypické. Z môjho pohľadu obmedzuje možnosť dynamizácie v rámci rámu (o čo ja neusilujem), ale zároveň podľa mňa akcentuje čokoľvek, čo je v ňom, a v mojom prípade taktiež slúži ako jeden z nástrojov, ktorými dosahujem ilúzie chýbajúcej plastickosti v obraze.

Pre formát 1:1 som sa rozhodol tiež preto, že odkazuje na samotnú myšlienku námetu. Štvorec pripomína tvar okien panelových domov. Neskôr som myšlienku projektu prepracoval a posunul k tomu, že fotím to, čo je vidno z okna „paneláku“. V niektorých prípadoch je takúto myšlienku možné brať doslovne, pretože niektoré pohľady by mohli byť ich povahou realisticky ospravedlniteľné (žiadna z fotografií nie je zachytená z okna). Ide však skôr o myšlienku symbolického kolektívneho pohľadu, pri ktorom moje fotografie zachytávajú všeobecne známe objekty, vzory a tvary, ktoré sa nám so sídliskom spájajú. Možno aj bez toho, aby sme si to uvedomovali, s nimi žijeme a podvedome im rozumieme.

V tomto ohľade môj projekt okrajovo otvára myšlienku univerzálnosti týchto znakov. Fotil som na rôznych miestach v Česku aj na Slovensku a tieto znaky boli prítomné všade. Na opačnú stranu, pri fotení som zistil, aké nespočetné množstvo rôznych variácií panelových domov existuje. Napriek tomu, že ich všetky spájajú isté znaky (okno jednotného tvaru, jednotlivé panely), prišiel som na to (alebo som si to aspoň uvedomil), že jednotlivé domy, či ich celkové usporiadanie v rámci sídliska museli byť navrhované architektmi, vždy sú niečím iné, a vytýkanej uniformite podliehajú len na prvý, nie príliš všímavý, pohľad. Ďalším zistením pre mňa bolo, že panelové domy ani nemohli byť jednotné, pretože sa taktiež vyvíjali v čase. Každú stavbu je tak možno zaradiť do určitej fázy (alebo obdobia). Najlepším príkladom bude rozdiel medzi krásnou (či humanistickou) a technokratickou etapou podľa autorov knihy Paneláci. Panelové domy krásnej etapy boli stavané najmä počas 70. rokov a vyznačovali sa nie tak typickým vzhľadom a boli rozmanitejšie (či zvonku alebo skladbou rôznych veľkostí bytov).

Táto fáza je reakciou na uvoľnenú socio-politickú situáciu neskorých 60. rokov, počas ktorých boli tieto domy naplánované. Naopak technokratická etapa prebiehajúca počas neskorých 70. rokov a 80. rokov je charakterizovaná dôrazom na nízke náklady a dodržanie maximálnej ceny na byt – tým trpela napríklad rozmanitosť jednotlivých domov (aj napriek kritike), či celková vybavenosť sídlisk.

Týmto sa dostávam aj k cieľu mojej práce. Celkovo vzaté, výrazne mi vadí všeobecne prevládajúci verejný naratív vedený proti panelovým sídliskám. Z môjho zdania vyplýva, že hlavným „problémom“ sú „komunisti“ a ich „králikárne“. Komunistický režim a panelové sídliská idú určite ruka v ruke, no je absurdné zaujímať negatívny postoj k tejto architektúre práve kvôli tomu. Podobné domy alebo ich obdoby sú rovnako rozšírené aj v západnej Európe, či v Ázii, a to preto, že sa jedná o funkcionalistickú architektúru (nie komunistickú). Pokiaľ teda potrebujeme zaujímať negatívny postoj ku komunistickému režimu a panelovým sídliskám, mali by sme sa obracať skôr proti bytovej politike štátu (nie architektúre). Druhým problémom, ktorý vnímam, je postoj „paneláky sú hnusné“. Taktiež to nepovažujem za validný argument, pretože v tomto prípade sa otvára otázka estetiky a toho, čo je krásne (alebo naopak hnusné). Na panelové domy je potrebné nahliadať so sprostým sa od (predpojatého) prežívania vo všednej realite založenom na našej skúsenosti ovplyvnenej určitou ideológiou. Mojm hlavným cieľom je poskytnúť reflexiu takého spoločného, kolektívneho prežívania a skúsenosti, ktoré s fenoménom sídliska máme. A prostriedkom k tomu je pre mňa estetické nahliadanie, čím sa pokúšam uviesť túto realitu do špecifickej formy, ktorá umožní do určitej miery

obnoviť bežné prežívanie a dá nám možnosť uchopiť fenomén sídliska, či panelovej architektúry v jeho skutočnejšej podstate a menej zaujato.

Projekt delím na dve časti. Prvá časť sa skladá najmä zo samotného vyhotovenia fotografií. O tom, ako som fotil, sa zmiňujem už v zámere mojej práce. Druhá časť projektu ale bola venovaná selekcii fotografií, návrhu konečného riešenia prezentácie fotografií a samotnej realizácii.

Tu je potrebné poznamenať, že koncept druhej časti vznikol intuitívne a priebežne v čase samotného fotenia. Vychádza to z toho, že proces fotenia túto podobu určoval, premieňal v čase a zároveň pre mňa pôsobil ako zdroj inšpirácie. A pretože som v rámci tohto projektu sám preskúmaval, čo pre mňa sídlisko znamená, a ako, a cez aké prostriedku sa k nemu vzťahujem, rozhodol som sa svoje fotografie ukotviť do obrazovo-textovej podoby vo forme akejsi krátkej brožúry. Tá si na seba nekladie žiadnu odbornú, ani didaktickú ambíciu, snaží sa vynechávať výkladové alebo vysvetľujúce pasáže a spolieha sa na to, že jej špecifická forma bude dostatočne komunikatívna na to, aby prispela k prípadnému možnému (i nevedomelému) prehodnoteniu postojov jej čitateľa. Zbierku som rozdelil na päť tematických okruhov: Celok, Vzory I., Vzory II., Panel vs. príroda a Panel a človek. Toto rozdelenie som navrhol a vykonal v záujme štruktúrovania projektu pre jeho lepšie čítanie. Rámcovanie jednotlivých fotografií do rôznych rovín taktiež prispieva k celistvosti práce. Usporiadanie okruhov je zámerné a premyslené – postupuje logicky pohľadom na sídlisko „z diaľky“, približuje sa k nemu hľadaním vzorov v jeho architektúre, následne sa obracia k najmenším prvkom, akýmsi (skôr) symbolickým vzorom.

A nakoniec sa venuje dvom okruhom zameraným na vzťahy – jeden z nich je venovaný kontrastu tejto architektúry s prírodou, a posledný okruh sa zaoberá „súžitím“ človeka, kultúry a sídliska.

CELOK

KEĎ SA NA SÍDLISKO DÍVAŠ Z DIAĽKY, TAK NEVIDÍŠ JEHO ŠTRUKTÚRU, AKÚKOLVEK HÍBKU ALEBO KONKRÉTNOSŤ. VIDÍŠ IBA TOTÁLNU "CONCRETNOSŤ"¹ A BRUTÁLNE ZASADENIE DO OKOLITEJ KRAJINY.

TISÍCE OTVOROV V PANELOCH, ĎALEJ UŽ IBA OKIEN, AKO KEBY PREDSTAVOVALI JEDNOTLIVÉ ŽIVOTY, A NIET SA ČOMU DIVIŤ, ŽE PODOBNÉ FOTKY SI OD ICH AUTOROV ČASTO VYSLŮŽIA GÝČOVITÉ NÁZVY AKO "ĽUDSKÉ MRAVENISKO" ALEBO "MRAVČIE OBYDLIA". INTIMITA POMYSELNÝCH POHLADOV DO JEDNOTLIVÝCH OKIEN TU DIVOKO KONTRASTUJE S ODOŠOBNENOSŤOU SKĽUČUJÚCEHO CELKU.

¹ CONCRETNOSŤ - JEDNOLIATA BETÓNOVOSŤ

AHA, AKÉ SÚ KRÁSNE

NEVIEM, ČI TAJOMSTVO ICH KRÁSY SPOČÍVA V ICH FOTENÍ OPROTI OBLOHE. MOŽNO ÁNO, VEĎ HĽADAJÚC KRÁSU, KLUD, POCHOPENIE A NÁDEJ, POHLADY DVOCH TRETÍN NAŠEJ POPULÁCIE SMERUJÚ PRÁVE TAM. A MOŽNO TO JE LEN O TOM "SPRÁVNOM UHLE". NIEČO, AKO KEĎ SI DIEVČA NA ZÁCHODOCH FOTÍ SELFIE.

SÍDLISKO PODBREZINY, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

SÍDLISKO NOVÉ ĎÁBLICE BOLO POSTAVENÉ V SKORÝCH 70. ROKOCH. JEHO KONCEPCIA JE ARCHITEKTONICKOU REFLEXIOU POLITICKO-SPOLOČENSKÝCH POMEROV NESKORÝCH ROKOV 60-TYCH. PANELÁKY TAM VYZERAJÚ AKO HOTELY. KEBY POD TÝM NA FOTKE NEBOLA ŠKÔLKA, MOHLA BY TAM BYŤ PLÁŽ S MOROM. JEDNÁ SA O DOM POSTAVENÝ V TZV. KRÁSNEJ, ČI HUMANISTICKEJ FÁZI PANELOVEJ VÝSTAVBY.

SÍDLISKO NOVÉ ĎÁBLICE, PRAHA

SÍDLISKÁ PLNÉ FARBY

(AKO JE Z FOTIEK ZREJMÉ)

PODBREZINY POSTAVENÉ V PRIEBEHU 80. ROKOV SPADAJÚ DO TZV. POSTMODERNISTICKEJ (POSLEDNEJ) FÁZY. OPROTI PREDOŠLEJ TECHNOKRATICKEJ FÁZE VYZNAČUJÚCEJ SA MASOVOU VÝSTAVBOU A TLAKOM NA JEJ MINIMÁLNU CENU, SA V NESKORÝCH 80. ROKOCH DOSTAVILO NA TAKÉ VYMOŽENOSTI, AKOU JE NAPRÍKLAD FARBA.

NA PODBREZINÁCH SA OKREM "OBYČAJNEJŠEJ" BORDOVEJ OBJAVUJÚ PANELÁKY ZDOBENÉ OKROVOU ALEBO ZELENOU FARBOU. VĎAKA TOMU SI JEDNA ČASŤ PODBREZÍN VYSLÚŽILA PRILIEHAVÚ PREZÝVKU - LENTILKOVO.

TAK PODOBNÉ, A PREDSA TAK INÉ

SÍDLISKO LUŽINY BOLO VYBUDOVANÉ
PRAKTICKY SÚBEŽNE S PODBREZINAMI.

S TÝM, ŽE JE MEDZI NIMI ASI 500
KILOMETROV A HRANICA BÝVALÝCH
FEDERATÍVNYCH ŠTÁTOV, JE ZAUJÍMAVÉ
SLEDOVAŤ, AKO SÚ PODOBNÉ V TOM, AKO
PRACUJÚ S OTVORENÝM ZELENÝM VEREJNÝM
PRIESTOROM.

ROZDIELOM ZASE MÔŽE BYŤ FAKT,
ŽE LUŽINY SÚ NAPOJENÉ NA SIEŤ
METRA, ZATIAČO PODBREZINY NIE.

VZORY I.

SÍDLISKO PODBREZINY, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

VZORY I. NAJVIAC SKÚMAJÚ ARCHITEKTÚRU SÍDLISK A ICH AVANTGARDNÝ A FUNKCIONALISTICKÝ PÔVOD. PRETO AJ TIETO FOTKY SÚ PLNÉ VZOROV, VZOROVOSTI, TVAROV A OPAKOVANÍ. A ZO VŠETKÉHO NAJVIAC ODKAZUJÚ (AZDA AJ POCHOPITEĽNE) NA SOVIETSKY KONŠTRUKTIVIZMUS.

NA FOTKE VĽAVO SA NACHÁDZA PANELOVÝ DOM NA SÍDLISKU NOVÉ BUTOVICE (PRAHA). FOTKA VPRAVO JE POTOM POHĽADOM NA PANELÁK NA SÍDLISKU MODŘANY (PRAHA).

JEDNOTKY SA SPÁJAJÚ DO CELKOV A ICH "VYNÚTENÉNE" OPAKOVANIE VYTVÁRA URČITÚ UNIFORMNOSŤ. LEGENDA VRAVÍ, ŽE KEĎ SA BUDEŠ NA FOTKY SÚSTREDENE POZERAŤ DOSTATOČNE DLHO, TAK SA TI SPOJA, PRESTANÚ BYŤ MECHANICKOU REPRODUKCIOU REALITY² A ZAČNÚ BYŤ JEDNOLIATYM OBRAZOM.

SÍDLISKO NOVÉ BUTOVICE, PRAHA

Up!

KONCEPT SÍDLISK ZAČAL VZNIKAŤ PŘIBLIŽNE V 20. ROKOCH, KEĎ BOLO POTREBNÉ REAGOVAŤ NA NEDOSTATOK BYTOVEJ KAPACITY V MESTÁCH, NAJMÄ V ROBOTNÍCKYCH ŠTVRTIACH. V ČESKO-SLOVENSKU TO BOL NAPŘÍKLAD PRAŽSKÝ ŽIŽKOV, ŠTVŘŤ S KLASICKOU MESTSKOU ZÁSTAVBOU S ULICAMI, BLOKMI A PAVLAČOVÝMI DOMAMI.

SÍDLISKÁ NA OKRAJOCH MIEST MALI PREDSTAVOVAŤ NOVÝ TYP "MESTA-PARKU", TEDA VOĽNE STOJACICH DOMOV UPROSTRED ZELENÉ, BEZ TRADIČNÝCH MESTSKÝCH ULÍC. A PRETOŽE TAKÝTO KONCEPT JE PRIESTOROVO NÁROČNÝ, STAVAŤ SA MALO JEDINÝM MOŽNÝM SMEROM - NAHOR. KONCEPT POCHÁDZA ZO ZÁPADNEJ EURÓPY, NESKÔR VŠAK "PADOL VHOD" KOMUNISTICKEJ IDEOLÓGII BEZTRIEDNEJ SPOLOČNOSTI.

NA TEJTO FOTKE JE ZAUJÍMAVÁ JEJ FAREBNÁ MODULÁCIA, KVÔLI KTOREJ PÔSOBÍ AKO FAREBNE INVERTOVANÁ. LENŽE NIE JE.

SÍDLISKO PODBREZINY, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

MĚSTO, TO JSOU OKNA, ZE KTERÝCH UVIDÍŠ
DOMY V ULICI, CHODNÍK A KOUSEK OBLOHY
ZČERNALÉ KOUŘEM. SLUNCE SE DO MĚSTA
NEVEJDE A LIDEM JE TU TĚSNO. MĚSTO JE
STAŘEČEK, SAMÁ VRÁSKA, LIDÉ HO PŘEŽILI,
A PŘESTO V NĚM ŽIJÍ, DÝCHAJÍ JEHO STÁŘÍ.

ČLOVĚK TOHOTO VĚKU NEPATŘÍ K PAVLAČÍM
ZESTÁRLÝCH DOMŮ. CHCE VIDĚT DÁL NEŽ
DO OKEN V ULICI. ROSTE MU POD RUKAMA
VELIKÁ STAVEBNICE. MĚSTO Z PANELŮ.
ABY DĚTI SI TU MOHLI HRÁT NA TRÁVNÍKU,
A ABY SE SEM VEŠLO SLUNCE.

DOMY Z PANELU (JIŘÍ MENZEL, 1959)

SÍDLISKO NOVÉ ĎÁBLICE, PRAHA

VZORY II.

SÍDLISKO PROSEK, PRAHA

SÍDLISKO JUH III, POPRAD

VZORY II. SÚ PRE MŇA NAJKRAJŠOU ČASŤOU MOJEJ PRÁCE.
POMERANÉ METROM, DÍVAM SA V NICH NA TIE NAJMENŠIE
ČASTI SPOMEDZI VŠETKÝCH PIATICH OKRUHOV.

NAPRIEK TOMU MÁM POCIT, ŽE SÚ AKOSI
NAJKOMUNIKATÍVNEJŠIE - A ŽE SÚ TO PRÁVE TIETO
VZORY, CEZ KTORÉ CHÁPEME, ČO JE SÍDLISKO.

SÍDLISKO MODŘANY, PRAHA

NIEKEDY SA NEDÁ ČUDOVAŤ TOMU, ŽE SÍDLISKO MÔŽE PÔSOBIŤ TROCHU SKĽUČUJÚCO. NIEKTORÉ VZORY, KTORÉ VYTVÁRA, SYMBOLICKY REPREZENTUJÚ NESLOBODU POHĽADOV, ČI BYTIA SAMOTNÉHO.

STANICA METRA HŮRKA, PRAHA

ČASTO SÚ TO POHĽADY SKRZ PREKÁŽKU, SKRZ PREKÁŽKU, KONČIAC V OKNÁCH PROTILÁHLÉHO DOMU. NEZATIAHNUTÉ ZÁVESY POTOM SLŮŽILI AKO PREDCHODCA TELEVÍZNEJ ZÁBAVY. KTO MAL ŠŤASTIE, TAK MOHOL VIDIET AJ VÝMENU MANŽELIEK.

O ŽIVOTE NA SÍDLISKU

PRETOŽE POCHÁDZAM Z MALÉHO MESTA, OBKLOPENÉHO HORAMI A LESMI, MAL SOM O SÍDLISKOVOM ŽIVOTE POMERNE SKRESLENÉ PREDSTAVY ROMANTIZOVANÉ RÔZNYMI POPKULTÚRNymi VPLYVMi A ROZPRÁVANÍM INÝCH.

VYZERALO TO NEJAK AKO ÚŽASNÉ ÚTOČISKO GANGSTEROV, LIAHEŇ RAPPEROV A WRITEROV, MIESTO, KTORÉ NEUSTÁLE ŽIJE, RESPEKTÍVE V NOCI MOŽNO EŠTE O NIEČO VIAC.

TAK, AKO TO UŽ OBVYKLE BÝVA, SKUTOČNOSŤ JE OMNOHO PROZAICKEJŠIA A FÁDNEJŠIA. TO, ŽE JE SÍDLISKO DOMOVOM NAJRÔZNEJŠICH INDIVIDUÍ JE PRAVDA, ALE NIE INÁ, AKO ROVNAKO PLATNÁ ÚPLNE VŠADE. NA PANELOVÉ SÍDLISKO SOM SA PREŠŤAHOVAL VO SVOJICH 21 ROKOCH A OBJAVIL SOM V ŇOM ALE TAKÉ PROBLÉMY, O KTORÝCH SOM PREDTÝM NEUVAŽOVAL - 4 SÚČASNE PREBIEHAJÚCE REKONŠTRUKCIE V NEDEĽU O 7 RÁNO, NEDÝCHAJÚCE ZATEPLENÉ STENY, KTORÉ ŤA DUSIA, SUSEDOVE DVOJIČKY, KTORÉ ŤA BUDIA ALEBO SAMA O SEBE PROBLEMATICKÁ "SPEVÁČKA" NA HOMEOFFICE.

NAJVÄČŠÍM POZOROVANÍM JE PRE MŇA URČITÝ ROZKOL. ŽIVOT V PANELÁKU JE FASCINUJÚCI TÝM, KOĽKO JEDNOTLIVÝCH ŽIVOTOV JE V ŇOM VEDENÝCH VEDĽA SEBA ABSOLÚTNE "DUCHOIDNÝM" SPÔSOBOM, PRI KTOROM SÚ VŠETCI PRI SEBE TAK BLÍZKO, ALE ZÁROVEŇ SA NEKONEČNE MÍŇAJÚ, A JA VERÍM, ŽE V NAŠOM PANELÁKU EXISTUJÚ ĽUDIA, KTORÝCH SOM EŠTE NESTRETOL - A NESTRETNEM. NA DRUHÚ STRANU CÍTIM V TÝCHTO "DUCHOIDNÝCH" VZŤAHOCH ZVLÁŠTNÚ POSPOLITOSŤ. NEJAKÚ NEUVEDOMELÚ A NEARTIKULOVATEĽNÚ SÚDRŽNOSŤ PRAMENIACU Z JEDINÉHO - ŽE VŠETCI TU ŽIJÚ V ROVNAKOM SHITE.

PANEL

VS.

PRÍRODA

SÍDLISKO LUŽINY, PRAHA

KONTRAST, PROSÍM!

TENTO ASPEKT BOL PRE MŇA NAJOBVAVNEJŠÍ A ZÁROVEŇ VĎAKA NEMU VZNIKLI TIE AZDA VIZUÁLNE NAJZAUJÍMAVEJŠIE FOTKY PROJEKTU. POHĽAD NA NE MA PROSTE NEPRESTÁVA BAVIŤ. KONTRASTNOSŤ JE TU NEKONEČNÁ. JE TO SÚBOJ BRUTALITY A PRAVOUHLEJ PRESNOSTI PANELU S VOĽNÝMI LINKAMI, KRIVKAMI A UNIKÁTNOŠŤOU TVAROV PRÍRODY.

SÍDLISKO JE UNIKÁTNYM PRIESTOROM, V KTOROM K SEBE TIETO DVE SILY PRICHÁDZAJÚ K NEUVERITELNE BLÍZKEMU KONTAKTU. TO VŠETKO AKCENTOVANÉ KONTRASTNOSŤOU ČIERNOBIELEJ FOTOGRAFIE.

SÍDLISKO MODŘANY, PRAHA

TÁTO FOTKA ZAUJÍMA V MOJEJ ZBIERKE ZVLÁŠTNE POSTAVENIE, PRETOŽE LEN AKO JEDNA Z DVOCH ZACHYTÁVA DYNAMICKÝ MOTÍV.

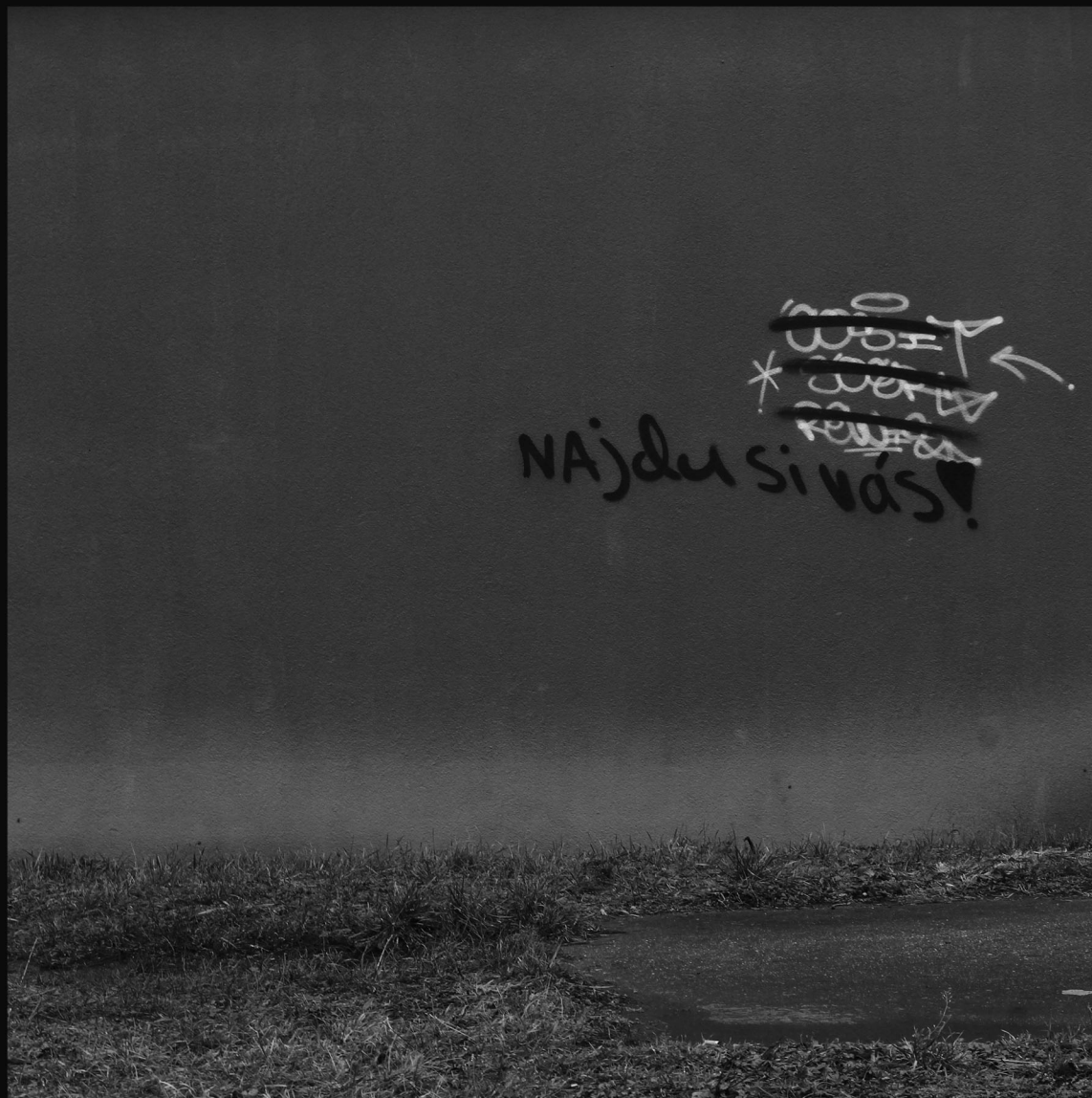
BAVÍ MA NA NEJ JEJ ROZPOLTENOSŤ A NEJEDNOZNAČNOSŤ DOMINANTNÉHO MOTÍVU. JASNE VŠAK VYSTUPUJE DYNAMICKOSŤ A PREMENLIVOSŤ PRÍRODY SO STATICKÝM "PANELOM", KTORÝ SA NEMENÍ. JEHO JEDINÁ MOŽNÁ ZMENA STAVU JE JEHO PRÍPADNÝ ROZPAD.

SÍDLISKO JUH III, POPRAD

PANEL A ČLOVEK

SÍDLISKO JUH III, POPRAD

SÍDLISKO MODŘANY, PRAHA

V MOJEJ ŠTVRTI SI DRŽ PIČU AK NEBOXUJEŠ A NEMÁŠ VLOHY,
NEMAŤ ROBOTU A MAŤ LÓVE, TO BY CHCELI MNOHÍ.
ZÁROBOK SÍDLISKOVÝ, TEN TU NENÍ VÔBEC NOVÝ,
PRIVÁTNE KURVY, HODZINY, ŠMELINY, TVRDÉ DROGY.
ZLODEJI BICYKLOVÍ, FEŤÁCI PÄTKILOVÍ,
SKUPUJEM LACNO TOVAR PODPULTOVÝ.

PSÍČKARI POJEBANÍ,
TRÁVNIK JE OD HOVEN TAK NESKUTOČNE ZAJEBANÝ.
MOJU ŠTVRŤ VIDÍM AJ Z TEJ DRUHEJ STRANY,
PEKNÉ KOČÍKY, EŠTE KRAJŠIE SÚ TIE MLADÉ MAMY.
CHODNÍKY ZAJEBANÉ AUTAMI,
KED STOJÍŠ POD OKNAMI,
KONTRAFAKT JE TU DOMA NAPLNO VYPECKOVANÝ.

Z MÝHO NEJBRU, KLASIKA, PANEL VEDLE PANELU,
VOŠEDLÁ POLE VIL, JIŽNÍ STRANA ÚÚÚ CHILL.

CHROMY CHCEME VŠUDE, KUDY JDEME,
NAŠE JMÉNA, MÁME PRAVDU.

MĚSTO Z PRACHU, V PRACH SE OBRÁTÍ,
MĚSTO PLNÝ PRACHU, VŠICHNI V NĚM OTROCI ANEBO NOMÁDI.
A RÁNO VÝJDE SLUNCE A SVĚT JE TĚŽŠÍ O PÁR OSUDŮ,
ROZMLÁCENEJCH ZASTÁVEK A PLNEJCH FASTFOODŮ.
KAŽDEJ ROH MÁ V SOBĚ SKRYTEJCH PÁR ŘÁDKŮ,
ČASTO SEM HLUCHEJ A NESLYŠÍM V TOM ZMATKU.
BYL JSEM TÍM, CO JSEM BYL, ZASE JSEM TÍM, CO JSEM,
Z JIŽÁKU SE VRACÍM ZPÁTKY NA ÚJEZD POD ZEM.
SEM SPRATEK, FLOUTEK VE SVĚTĚ LOUTEK,
Z TVOJÍ ČTVRTI VYPLENÍM TVŮJ DĚTSKEJ KOUTEK,
NON-FRONT, BELTON, OUTLINE FLEK A CHROM,
PRAHA STYL - Z TVOJÍ ČTVRTI TEČKA COM.

ULIČNÍ ADVENTURA, MÁMA NEVÍ, KDE MÁ SYNA
A JEJÍ STRACH, OBAVY, MOJE VINA
KAŽDOPÁDNĚ ŽADNEJ ZLOČIN, TAGY SE UČÍM
ÚKOLY NEPÍŠU, TÍM PÁDEM ZNÁMKY NA PIČU
A Z OKNA SKÁČU, MUJ NEJBR, NAŠE KRÁLOVSTVÍ
ASF, 3AM, TDK, Z MEDI PRACHY STAČÍ
NOVEJ POHLED, PRVNÍ BLACKHAND, TVRDEJ JAK
CEMENT.

NA PEVNO SEGMENT VKLÁDÁM DO ŽIVOTA, JSEM JAK
DEMENT.

A VO PATRO NÍŽ SI BÁBA ČTE KNÍŽKY,
SOUSEDKA NA BALKÓNĚ MÁ HLUBOKEJ VÝSTŘIH,
DVĚ PATRA NAD NIMA BYDLÍ TROCHU DIVNÁ RODINA,
TEDA ASPOŇ PODLE ZVUKŮ CO SE OZÝVAJ.
VEDLE JSOU ZA OKNEM VIDĚT PRAZDNÝ FLAŠKY OD PIVA

A CO JSEM SLYŠEL, CHLASTALI NA VOKOUNA.
ABY NE, DYŤ JE TO NÁRODNÍ HRDINA, JAK JARDA,
V PÁTÝM PATŘE BYDLÍ ŇÁKEJ FRANTA - JEHO FANDA.
JEDNOU JSEM HO VIDĚL ZA OKNEM A NA HLAVĚ MĚL TANGA,
TAK DOUFÁM, FRANTO, ŽE TO BYLA JENOM SRANDA.

CO SE DĚJE DNESKA VECER VE SKLEPĚ,
NĚKDO ZASE TADY SYČÍ, GYZMO VÁLÍ, SLEDUJ MĚ.
YEAH, CO SE DĚJE DNESKA ZNOVA ZA DOMEM,
TĚŽKO BUDU TI TO VYPRÁVĚT, SKONČIL BYCH POD DRNEM.
YEAH, CO SE STALO ZASE DNESKA O KUS DÁL,
NALOŽENEJ KUFR VEZE DVAKRÁT JEDEN VELKEJ GANG.
HUH, CO SE STANE ZÍTRA, NIKDY NEHÁDÁM,
POD OKNEM MODROU FELICII STRÍDÁ BAVORÁK.

TEXTY: RYTMUS, LA4, RESTT, INDY

SÍDLISKO JUH III, POPRAD

SÍDLISKO PODBREZINY, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

SÍDLISKO HÁJE, PRAHA

MOJA ZBIERKA SYMBOLICKY KONČÍ TAM, KDE VĚRA CHYTILOVÁ PRED ŠTYRIDSIATIMI ROKMI NATOČILA SVOJE PANELSTORY. JE TO ZÁROVEŇ ASI MOJA NAJOBLÚBENEJŠIA FOTOGRAFIA, KTORÁ AZDA NAJKOMPLEXNEJŠIE ZNÁZORŇUJE TO, AKO SÍDLISKO VNÍMAM.

ZA ZMIENKU STOJÍ NA NEJ ZACHYTENÁ BEZČASOVOSŤ - AKÉSI NEROZHODNÉ, ALE PRITOM OKAMŽIK TRVAJUCE BALANSOVANIE NA HRANE KONČIACEHO DŇA A ZAČÍNAJUCEJ SA NOCI. TENTO OKAMIH PRITOM AKO KEBY ŽIL VLASTNÝM ŽIVOTOM. POHLAD ZO STANICE METRA SA ZA DESIATKY ROKOV, VERÍM, PRÍLIŠ NEZMENIL, A TO I NAPRIEK TOMU, ŽE SAMOTNÁ STANICA PREŽILA PREMENOVANIE Z KOSMONAUTŮ NA HÁJE - ĽUDIA I REŽIMY SA TU MENIA, ALE SÍDLISKO TU OSTÁVA STÁŤ AKO TAKÝ POMNÍK ČASOV MINULÝCH - AVŠAK BEZ "ŠTATÚTU" POMNÍKA, PRETOŽE NA TO SA EŠTE PRÍLIŠ VZŤAHUJE K SÚČASNOSTI.

ZÁROVEŇ SA TU UKAZUJE ONÁ DUCHOIDNÁ, PRCHAVÁ POVAHA SÍDLISKOVÉHO ŽIVOTA, KTORÁ JE LAHOSTAJNÁ K TAKMER AŽ INTÍMNEJ FYZICKEJ BLÍZKOSTI ĽUDÍ NÍM ŽIJÚCICH, A NAOPAK UMOŽŇUJE ICH NEKONEČNÉ MÍŇANIE SA.

.....KONIEC